

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МОЛОДІЖНА ПОЛІТИКА»

Рівень освіти	Перший (бакалаврський)
Спеціальність	231 Соціальна робота
Освітня програма	«Соціальна та молодіжна робота»
Тривалість викладання	3-й семестр (5 – 6 чверть)
Кількість кредитів	5 кредитів ЄКТС (150 годин)
Заняття:	
лекції:	3 години на тиждень 5 чверть; 2 години на тиждень 6 чверть;
практичні:	3 години на тиждень 5 чверть; 2 години на тиждень 6 чверть;
Мова викладання	українська

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»: <https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=6452>.

Викладач:

Бородін Євгеній Іванович

д. і. н., професор, професор кафедри, директор навчально-наукового інституту державного управління

Персональна сторінка:

<https://palsg.nmu.org.ua/ua/kafedra/teachers/Borodin/Borodin.php>

E-mail: borodin.ye.i@nmu.one

1. Анотація до курсу

Під час вивчення дисципліни «Молодіжна політика» ви ознайомитесь з характеристиками молоді як об'єкта та суб'єкта молодіжної політики, механізмом формування та реалізації молодіжної політики в Україні, інституційним забезпеченням та основними інструментами молодіжної політики, сучасними тенденціями розвитку практики у цій сфері, а також з підходами до молодіжної політики в діяльності ООН та Ради Європи.

Змістовне наповнення курсу націлене на підготовку фахівців соціальної роботи, здатних вчасно реагувати на сучасні зміни в молодіжній сфері, професійно виконувати завдання соціальної роботи з урахуванням сучасних тенденцій розвитку молодіжної політики.

2. Мета та завдання курсу

Мета дисципліни – формування у здобувачів вищої освіти компетентностей у сфері молодіжної політики на основі засвоєння знань щодо ідей, принципів, заходів, основних тенденцій, механізмів формування та реалізації молодіжної політики й вироблення вмінь застосування різних форм участі молоді в молодіжній політиці.

Завдання курсу:

– **знати і розуміти:** підходи до розгляду молоді як об'єкта та суб'єкта молодіжної політики, концептуальні положення молодіжної політики в Україні, стратегічне бачення сучасної молодіжної політики, засади програмотворення у молодіжній сфері, основні напрями формування та реалізації молодіжної політики в Україні, сутність нормативно-правового забезпечення молодіжної політики; стратегічні та програмні документи ООН стосовно молоді, концептуальні документи, інфраструктуру, механізм спільного управління в молодіжній політиці Ради Європи;

– **вміти:** застосовувати знання щодо критеріїв ефективності і результативності молодіжної політики, інфраструктури, інструментів молодіжної політики, оцінки молодіжного законодавства, механізмів та інструментів активізації участі молоді в процесах формування та реалізації молодіжної політики, методів молодіжної роботи як важливої частини молодіжної політики.

3. Результати навчання

Дисциплінарні результати навчання:

– *вміти* аналізувати зміст молодіжної політики та молодіжної роботи в контексті молодіжної політики, основні напрями формування та реалізації молодіжної політики в Україні

– *вміти* оцінювати ефективність і результативність молодіжної політики, сучасний стан нормативно-правового забезпечення публічної політики в молодіжній сфері, історію розвитку молодіжного законодавства в Україні

– *вміти* виявляти та застосовувати ресурси інфраструктури сучасної молодіжної політики в Україні, громадських організацій в формуванні та реалізації молодіжної політики

– *вміти* застосовувати інструменти участі молоді в молодіжній політиці на національному, регіональному, місцевому рівнях, зокрема участі в розробці та реалізації молодіжних програм, діяльності молодіжних центрів, консультативно-дорадчих органах

– *знати* механізми та інструменти залучення молоді до формування та реалізації молодіжної політики в Україні, здійснення молодіжної роботи на державному, регіональному та місцевому рівнях

– *вміти* виявляти та застосовувати методи молодіжної роботи у контексті завдань сучасної молодіжної політики, інструменти молодіжної роботи

4. Структура курсу

Лекції

1. Сутність державної молодіжної політики

- 1.1. Молодь як суб'єкт та об'єкт молодіжної політики.
- 1.2. Зміст молодіжної політики.
- 1.3. Характеристика ефективної та результативної молодіжної політики.
- 1.4. Молодіжна робота в контексті молодіжної політики.

2. Молодіжний вимір діяльності ООН

- 2.1. Стратегічні та програмні документи ООН з питань молоді.
- 2.2. Інституційний аспект діяльності ООН у молодіжній сфері.
- 2.3. Основні інструменти молодіжної політики ООН.
- 2.4. Глобальні цілі сталого розвитку 2030 (3 «Міцне здоров'я», 4 «Якісна освіта», 5 «Гендерна рівність», 8 «Гідна праця та економічне зростання», 10 «Зменшення нерівності», 11 «Сталий розвиток міст і громад») та молодіжна політика.

3. Молодіжна політика Ради Європи

- 3.1. Концептуальні документи молодіжної політики Ради Європи.
- 3.2. Інфраструктура молодіжної політики та молодіжної роботи.
- 3.3. Механізм спільного управління.
- 3.4. Співпраця Ради Європи та України у молодіжній сфері.

4. Державна політика у молодіжній сфері України: концептуальні засади

- 4.1. Генеза концептуальних положень молодіжної політики в Україні.
- 4.2. Стратегічне бачення сучасної молодіжної політики в Україні.
- 4.3. Основні засади програмотворення у молодіжній сфері.
- 4.4. Основні напрями формування та реалізації молодіжної політики в Україні.

5. Нормативно-правова база державної молодіжної політики в Україні

- 5.1. Історія розвитку молодіжного законодавства в Україні.
- 5.2. Сучасний стан нормативно-правового забезпечення публічної політики в молодіжній сфері.
- 5.3. Основні напрями удосконалення нормативно-правової бази молодіжної політики в Україні.

6. Інституційне забезпечення молодіжної політики в Україні

- 6.1. Інфраструктура сучасної молодіжної політики в Україні.
- 6.2. Органи публічного управління в молодіжній сфері.
- 6.3. Державні, комунальні, громадські та комерційні структури молодіжного спрямування.
- 6.4. Вплив децентралізації на інституціональну складову молодіжної політики.
- 6.5. Роль громадських організацій в формуванні та реалізації молодіжної політики.

7. Інструменти молодіжної політики в Україні

7.1. Державний, регіональний та місцевий рівень як суб'єкти застосування інструментів молодіжної політики.

7.2. Молодіжна програма.

7.3. Молодіжний центр.

7.4. Консультативно-дорадчі органи.

Практичні заняття

1. Сутність державної молодіжної політики

2. Молодіжний вимір діяльності ООН

3. Молодіжна політика Ради Європи

4. Державна політика у молодіжній сфері України: концептуальні засади

5. Нормативно-правова база державної молодіжної політики в Україні

6. Інституційне забезпечення молодіжної політики в Україні

7. Інструменти молодіжної політики в Україні

8. Захист есе

5. Технічне обладнання та / або програмне забезпечення

Комп'ютерне та мультимедійне обладнання. Активованій корпоративний акаунт НТУ «ДП» (student.i.p@nmu.one). Microsoft Office 365. Застосунки Microsoft Office: Teams, Forms, Whiteboard, OneNote. Платформа дистанційного навчання НТУ «ДП» Moodle. Підключення до Internet.

6. Система оцінювання та вимоги

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90 – 100	відмінно
74 – 89	добре
60 – 73	задовільно
0 – 59	незадовільно

Загальні критерії досягнення результатів навчання відповідають описам 6-го кваліфікаційного рівня НРК.

6.2. Здобувачі вищої освіти можуть отримати **підсумкову оцінку** з навчальної дисципліни на підставі поточного оцінювання знань за умови, якщо набрана кількість балів складатиме не менше 60 балів. Максимально за поточною успішністю здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

Теоретична частина оцінюється за результатами поточного тестування. Поточна тестова контрольна робота містить 30 тестових запитань (одна правильна відповідь), за кожне питання можна отримати 1 бал. Загалом за поточне тестування отримується **максимум 30 балів**.

Практична частина оцінюється за результатами участі здобувачів у практичних заняттях та виконання індивідуального завдання. Передбачено проведення 14 практичних занять (що проводяться в тиждень без контрольних заходів за підсумками чверті). За участь у 14 практичних заняттях (відповіді на запитання, участь у дискусії, презентація окремого питання, що розглядається в межах заняття тощо) здобувач може отримати **35 балів (14*2,5)**.

Індивідуальне завдання (есе). Обрати тему з переліку, що зазначено нижче для підготовки есе:

1. Актуальні питання молодіжної політики в моєму регіоні.
2. Актуальні питання молодіжної політики в моїй громаді.
3. Мій досвід участі в молодіжній політиці.

Тема есе може бути сформульована студентом самостійно за попереднім погодженням її з викладачем.

Есе з дисципліни «Молодіжна політика» є видом самостійної роботи студента.

Робота над есе має такі завдання:

- розвиток мислення студентів (вміння аналізувати, зіставляти та узагальнювати конкретний матеріал, вміння формулювати висновки);
- розширення кругозору виконавців та поглиблення їхніх знань з конкретної навчальної дисципліни;
- вироблення навичок стисло викладати основний зміст наукової літератури, нормативно-правових документів, інформаційних ресурсів тощо;
- розвиток базисних умінь наукової роботи (дослідницькі вміння, вміння самостійно знаходити джерела інформації, використовувати довідкову літературу, складати список використаної літератури);
- опанування основ писемного мовлення;
- формування пізнавальних умінь, потрібних для оволодіння дисципліною.

При підготовці есе необхідно використовувати сучасні інформаційні джерела, зокрема ресурси мережі інтернет, посилання на які є обов'язковими.

Основні вимоги до оформлення есе:

– обсяг – від 3 до 7 стор. формату А4 у текстовому редакторі Microsoft Word; шрифт – Times New Roman, розмір – 14; міжрядковий інтервал – 1,5; абз. відступ – 1,25 см; поля – 2 см.;

– структурні елементи есе (титул, вступ, основна частина, висновки, список джерел);

– використана література оформлюється за абеткою в кінці тексту під назвою «Список використаних джерел». У тексті виноска позначаються квадратними дужками із вказівкою в них порядкового номера джерела за списком та через кому – номера сторінки (сторінок), наприклад: [1, с. 45]. Бібліографічний опис списку використаних джерел оформлюється з урахуванням розробленого в 2015 році Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».

Оцінювання есе здійснюється на основі повноти відповідей, самостійності сформульованих думок та висновків.

– 35 балів – тема розкрита повністю, робота характеризується самостійними роздумами, висновками та пропозиціями, оформлена відповідно до вимог;

– 20 балів – тема розкрита повністю, робота характеризується самостійними роздумами, висновками та пропозиціями, однак з певні недоліки в оформленні;

– 15 балів – тема розкрита, однак характеризується формальним підходом, відсутні самостійні висновки та узагальнення, є недоліки в оформленні;

– 10 балів – тема розкрита неповно, характеризується формальним підходом, відсутні самостійні висновки, є недоліки в оформленні;

– 5 балів – тема нерозкрита, відсутні власні висновки, оформлення не відповідає вимогам;

– 0 балів – есе не за предметом дисципліни.

Максимальна оцінка, яку може отримати здобувач за есе 35 балів.

У сумі за практичну частину курсу отримується **максимум 70 балів.**

Отримані бали за теоретичну та практичну частини додаються і є підсумковою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни. Максимально за поточною успішністю здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

Розподіл максимальної кількості балів за складовими поточного контролю:

Теоретична частина	Практична частина	Разом
30	70	100

6.3. Критерії оцінювання підсумкової роботи. У випадку якщо здобувач вищої освіти за поточною успішністю отримав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку проводиться **підсумкове оцінювання (екзамен)** під час сесії.

Екзамен проводиться у вигляді комплексної контрольної роботи, яка включає запитання з теоретичної та практичної частини курсу. Білет складається **двох теоретичних питань та одного практичного завдання.** Правильна відповідь на **теоретичне** питання оцінюється у **30 балів**, максимум за теоретичну частину екзамену можна отримати **60 балів (2*30 балів)**, причому:

– 30 балів – відповідь повністю вичерпна, враховує всі аспекти відповідно до робочої програми та обов'язкової літератури, наведено релевантні приклади з сучасного українського та зарубіжного досвіду, відсутність мовних помилок;

– 20-29 балів – відповідь у цілому повна, враховує всі аспекти відповідно до робочої програми та обов'язкової літератури, має недостатній рівень наведення релевантних практик або неповно розкриті певні теоретичні, нормативно-правові та прикладні аспекти, відсутність мовних помилок;

– 10-19 балів – відповідь містить певні відповідності робочій програмі, відсутні деякі основні елементи та практичні приклади, наявні незначні мовні помилки;

– 1-9 балів – зміст відповіді має певну відповідність окремим темам

робочої програми, містить суттєві мовні помилки, які ускладнюють розуміння відповіді або викривляють зміст повідомлення;

– 0 балів – відповідь не наведена або повністю не відповідає суті питання.

Виконання **практичного завдання** оцінюється у **40 балів**, причому:

– 40 балів – відповідність робочій програмі, наведення прикладів, доповнення відповіді інформацією з додаткової літератури з посиланням на авторів, правильна мова викладення матеріалу;

– 30-39 балів – відповідність робочій програмі, правильна мова викладення матеріалу;

– 20-29 балів – відповідність робочій програмі з окремими винятками, мовні помилки;

– 10-19 балів – часткова відповідність робочій програмі, питання повністю не розкриті;

– 1-9 балів – зміст відповіді має стосунок до предмету запитання, проте не відповідає робочій програмі, містить суттєві мовні помилки, які ускладнюють розуміння відповіді або викривляють зміст повідомлення;

– 0 балів – відповідь не наведена або повністю не відповідає еталону.

Отримані здобувачем бали за відповіді на теоретичні питання та виконання практичного завдання складаються разом, та становлять підсумкову оцінку з вивчення навчальної дисципліни.

Максимально за підсумковою роботою здобувач вищої освіти може набрати **100 балів**.

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності. Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів) що можуть використовуватися в освітньому процесі. Політика щодо академічної доброчесності регламентується відповідними нормами «Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка»: https://old.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_documents/Положення_запобіг_виявл_плагіат-2025.pdf.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

Політика щодо використання штучного інтелекту під час опанування курсу регламентується відповідними нормами «Політики щодо використання

штучного інтелекту в діяльності Національного технічного університету «Дніпровська політехніка»: https://old.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_document_s/Політика_III_2025.pdf.

7.2. Комунікаційна політика.

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту.

Обов'язком здобувача вищої освіти є перевірка поштової скриньки на Office365 та відвідування групи дисципліни у Microsoft Teams.

Рекомендуємо створити профілі та підписатися на сторінку кафедри державного управління і місцевого самоврядування у Facebook: <https://www.facebook.com/kafedra.publicmanagement/>.

Протягом часу самостійної роботи обов'язком здобувача вищої освіти є робота у рамках дисципліни дистанційно у застосунку Microsoft Teams та на корпоративній платформі Moodle (www.do.nmu.org.ua).

Усі письмові запитання до викладача стосовно дисципліни мають надсилатися на університетську електронну пошту або до групи у Microsoft Teams.

7.3. Політика щодо перескладання.

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

7.4. Відвідування занять.

З 24.02.2022 реалізація освітньої діяльності відбувається в умовах правового режиму воєнного стану. Наявна низка небезпек: повітряні тривоги, ризики припинення енергозабезпечення, мобільного та Інтернет-зв'язку. Згідно з наказами по університету у 2024/2025 навчальному році освітня діяльність здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти всіх форм навчання здійснюється з використанням дистанційних технологій через синхронні та асинхронні комунікації.

Відвідування онлайн лекцій та практичних занять реалізується через приєднання до «наради» в «команді» Microsoft Teams. Під час повітряної тривоги заняття перериваються і продовжуються лише за умов перебування учасників освітнього процесу у захищених приміщеннях. Викладачем (за технічної та безпекової можливості) здійснюється запис заняття для підтримки асинхронного формату навчання.

У випадках відсутності енергозабезпечення, мобільного та Інтернет-зв'язку викладачем забезпечується асинхронний формат навчання та комунікація зі здобувачами за допомогою каналів зв'язку, що функціонують.

Про причини неможливості взяти участь в онлайн заняттях, ускладненні доступу до матеріалів на дистанційних платформах НТУ «ДП» тощо здобувач вищої освіти має повідомити викладача в особистих повідомленнях чатів Microsoft Teams, або листом на корпоративну е-пошту НТУ «ДП», або через старосту чи представника адміністрації інституту.

7.5. Політика щодо оскарження оцінювання. Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань, він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

7.6. Зарахування результатів навчання, які отримані у неформальній освіті здійснюється відповідно до «Положення про визнання в Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка» результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті»: <http://surl.li/zopmhq>.

Здобувач вищої освіти має право на зарахування результатів навчання, які отримані у неформальній освіті, за окремими темами «Технології, форми та методи молодіжної роботи», «Цифрова молодіжна робота», «Професія молодіжного працівника в Україні». Визнання результатів здійснюється за наявності відповідних сертифікатів (свідоцтв) базового тренінгу «Молодіжний працівник» або тренінгу для тренерів Типової загальної короткострокової програми підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування «Молодіжна робота» із попереднім погодженням з викладачем дисципліни та гарантом освітньої програми.

7.7. Участь в анкетуванні. Наприкінці вивчення курсу та перед початком сесії здобувачам вищої освіти буде запропоновано анонімно заповнити електронні анкети (MS Forms). Посилання на форму буде розміщено у Teams курсу. Заповнення анкет є важливою складовою вашої навчальної активності, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати ваші пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни.

8 Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Бородін Є.І. Державна молодіжна політика в Україні: механізм формування та реалізації в контексті розвитку : навчальний посібник. 2-ге видання. Дніпро : Грані, 2019. 176 с.

2. Бородін Є.І. Державна молодіжна політика в Україні: механізм формування та реалізації в контексті розвитку : навч. посіб. Дніпро : Грані, 2018. 120 с.

3. Молодіжна політика в Україні: навчальний посібник / П.В. Горінов, Р.Г. Драпушко, Н.А. Драпушко, О.Є. Ільюк / за заг. ред. акад., проф. В.П. Андрущенка. Київ: Український державний університет імені Михайла Драгоманова, 2023. 304 с. URL: https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/41069/Horinov_Drapushko_Drapushko_Iliuk.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Додаткові

1. Вплив війни на молодь в Україні. Авторки: І. Волосевич, І. Когут, Т. Жерьобкіна, Ю. Назаренко. Київ. 2023. 77 с. URL: <https://www.undp.org/uk/ukraine/publications/vplyv-viyny-na-molod-v-ukrayini>.

2. Тарасенко Т.М., Пугач А.М. Соціальний розвиток молоді у сфері вищої освіти: державно-управлінський аспект: монографія. Дніпро : пороги, 2017, 244 с.

3. Реформування молодіжної політики відповідно до сучасних запитів молоді та держави. Щорічна доповідь Президентів України, Верховній Раді України та Кабінету Міністрів України про становище молоді в Україні (за підсумками 2012–2021 років) / [редкол.: Попатенко М.М., гол. ред. колег.; Бондар Т.В. та ін.]. Київ: ТОВ «Ройлайд», 2021. – 100 с. (авт. внесок – Р. 3. Модернізація концептуальних і нормативно-правових засад молодіжної політики України, пп. 4.1. Формування молодіжних структур органів місцевого самоврядування в процесі децентралізації, 4.4. Підвищення рівня компетентностей фахівців молодіжної сфери засобами неформальної освіти, С. 49 – 79. С. 81 – 87, С. 97 – 103.)

4. Молодь на ринку праці: навички ХХІ століття та побудова кар'єри. Щорічна доповідь Президентів України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України про становище молоді в Україні (за підсумками 2018 року) / Держ. ін-т сімейної та молодіжної політики. Київ, 2019. 107 с. (авт. внесок – п. 3.2. Нормативно-правове забезпечення розвитку молодіжного сегменту ринку праці в Україні. С. 63 – 73.)

5. Участь молоді в процесах реформування держави. Щорічна доповідь Президентів України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України про становище молоді в Україні (за підсумками 2017 року) / Держ. ін-т сімейної та молодіжної політики; [редкол. : Жданов І.О., гол. ред. колег., Ярема О.Й. та ін.]. Київ : ДП «Редакція інформаційного бюлетеня «Офіційний вісник Президента

України», 2018. 100 с. (авт. внесок – пп. 4.1. Державна молодіжна політика як інструмент залучення молоді до реформування держави. С. 67 – 77.)

6. Borodin Ye. (2017), Implementing CSYP in Ukraine – Experience and challenges. *Needles in haystacks. Finding a way forward for cross-sectoral youth policy* : Youth Knowledge book № 21. P. 177 – 194. Council of Europe, 2017. URL: <http://pjp-eu.coe.int/documents/1017981/1667851/Needles-In-Haystacks-WEB.pdf/b63de6f1-9dd6-66e6-9493-d1ed7aed6ec3>.

7. Williamson Howard, Basarab Tanya (eds). The history of youth work in Europe. Pan-European and transnational youth organisations The overall lessons learned from the history project. 2019. Volume 7. 216 p. (Borodin Yevgeniy. Youth work in Ukraine: from Soviet model to international integration (Chapter 13). P. 175 – 190. URL: <https://pjp-eu.coe.int/documents/42128013/47261623/PREMS-096319-History-7-WEB.pdf/bb1f0438-5184-836a-fed3-27f793900bad>.

8. Бородін Є., Острікова А. Сучасні механізми формування молодіжних структур в органах місцевого самоврядування територіальних громад. *Аспекти публічного управління*. 2021. № 6. С. 5 – 12.

9. Borodin Ye., Kalashnyk N. (2020), Youth Participation as a Public Policy Instrument at Local Level. Ukrainian Experience. *Urban Policy System in Strategic Perspective: From V4 to Ukraine*. Kamil Glinka (editor). Series Studies in Politics, Security and Society. Vol. 34. pp. 211 – 222. **(Scopus Indexed)**

10. Тарасенко Т.М. Волонтерська діяльність як пріоритет державної молодіжної політики в Україні. управління та місцеве самоврядування. – 2016. – № 2 (29). – С. 121– 129. URL: [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2016/2016_02\(29\)/17.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2016/2016_02(29)/17.pdf)

11. Слюсар С.Т., Морозюк Н.В. Формування та реалізація лідерського потенціалу молоді об'єднаних територіальних громад України. *Економічний вісник університету*. 2019. Вип. 40. С. 31–40. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecvu_2019_40_7.

12. Краснопольська Т.М. Механізм реалізації молодіжної політики. *Вісник Донецького національного університету імені Василя Стуса*. Серія : Політичні науки. 2019. № 4. С. 47–52. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdonnupn_2019_4_9

13. Смокова Г.І. Інститути соціалізації як механізм реалізації державної молодіжної політики в Україні. *Політичне життя*. 2019. № 2. С. 69–73. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pollife_2019_2_13.

14. Краснопольська Т.М. Європейські моделі молодіжної політики та перспективи для України. *Політичне життя*. 2019. № 3. С. 31–36. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pollife_2019_3_7.

15. Ступак О. Особливості соціальної активності молоді в інститутах громадянського суспільства. *Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти*. 2019. Вип. 10. С. 223–234. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/prptma_2019_10_21.

16. Глущенко М.О., Степанченко А.В. Національно-патріотичне виховання молоді в сучасному суспільстві. *Соціально-гуманітарний вісник*. 2019. Вип. 29–30. С. 30–32. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sochumj_2019_29-30_13.

17. Ярощук І. В. Соціальне та молодіжне будівництво в Україні: правовий аспект. *Держава і право*. Серія : Юридичні науки. 2019. Вип. 84. С. 86–96. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/jurnaukdir_2019_84_9.

18. Тілікіна Н.В. Національні показники становища молоді як інструмент моніторингу й оцінки ефективності реалізації молодіжної політики в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 21. С. 111–121. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2019_21_20.

19. Біляєв Я.М. Аналіз грантових програм європейського союзу, що сприяють соціальній мобільності молоді. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 21. С. 137–142. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2019_21_24.

20. Курило Н.О. Погляд молоді з тимчасово окупованих територій на події в Україні 2014–2019 рр. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка*. Педагогічні науки. 2019. № 6(1). С. 16–25. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2019_6\(1\)_4](http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2019_6(1)_4).

21. Ступак О. Технології формування соціальної активності молоді в інститутах громадянського суспільства. *Витоки педагогічної майстерності*. Серія : Педагогічні науки. 2019. Вип. 24. С. 185–190. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vpm_2019_24_41.

22. Васильєв А.О. Пріоритетні напрями державної політики щодо соціально-економічного захисту молоді в Україні. *Теорія та практика державного управління*. 2019. Вип. 2. С. 128–134. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tpdu_2019_2_18.

23. Міненко В.Л., Жадан О.В. Євроінтеграційні тенденції розвитку державної політики зайнятості молоді в Україні. *Теорія та практика державного управління*. 2019. Вип. 2. С. 242–250. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tpdu_2019_2_31.

24. Пеша І.В. Обґрунтування напрямів та завдань молодіжної роботи на рівні територіальної громади. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 19-20. - С. 155–160. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2020_19-20_26.

25. Смокова Г. Державна молодіжна політика в Україні: поняття та сутність. *Evropský politický a právní diskurz*. 2019. Sv. 6, Vyd. 5. С. 137–142. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evpopr_2019_6_5_21.

26. Пеша І. Молодіжні банки як інноваційна технологія молодіжної участі. *Соціальна робота та соціальна освіта*. 2023. Вип. 1. С. 57–63. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/srso_2023_1_8.

27. Жилиєв І.Б. Інституціоналізація підтримки українських дослідників – молодих вчених: досвід та проблеми. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № 3. С. 265–269. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/anpopr_2023_3_50.

Нормативно-правові акти

1. Про основні засади молодіжної політики: Закон України 27 квітня 2021 р. № 1414-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-20#Text>.

2. Про Національну молодіжну стратегію до 2030 року: указ Президента України 12 березня 2021 р. № 94/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/94/2021#Text>.

3. Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю : закон України від 21 червня 2001 року № 2558-III. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2558-14>.

4. Про участь громадян у місцевому публічному житті : рекомендація Rec (2001) 19 Ради Європи від 6 грудня 2001 р. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=994_739.

5. Переглянута Європейська хартія участі молоді в громадському житті на місцевому і регіональному рівні (21 травня 2003 р.) : Конгрес місцевих та регіональних влад Європи URL: http://humanrightsinukraine.org.ua/wpcontent/uploads/2015/10/eu_charter_ukr.pdf.

6. Рекомендація CM/Rec(2017)4 Комітету міністрів Ради Європи державам-членам про молодіжну роботу від 31 травня 2017 р. URL: <https://rm.coe.int/recommendation-cmrec-2017-4-ukr/16808e4d93>.

Інформаційні ресурси

1. Міністерство молоді та спорту України. Офіційний сайт. URL: <https://mms.gov.ua/>.

2. НДЦ «Інститут сімейної та молодіжної політики імені Олександра Яременка». URL: <https://dismp.gov.ua/>.

3. Навчальний портал територіальних громад. URL: <https://portal-gromady.msp.gov.ua/>.

4. Всеукраїнський молодіжний центр. URL: <https://auyc.org.ua/>.

5. Громадська спілка «Національна молодіжна рада України». URL: <https://nycukraine.org/>.

6. European Youth Portal. European Union. URL: https://youth.europa.eu/home_en.

7. National Erasmus+ Office in Ukraine. URL: <https://erasmusplus.org.ua/korysni-posylannya/>.